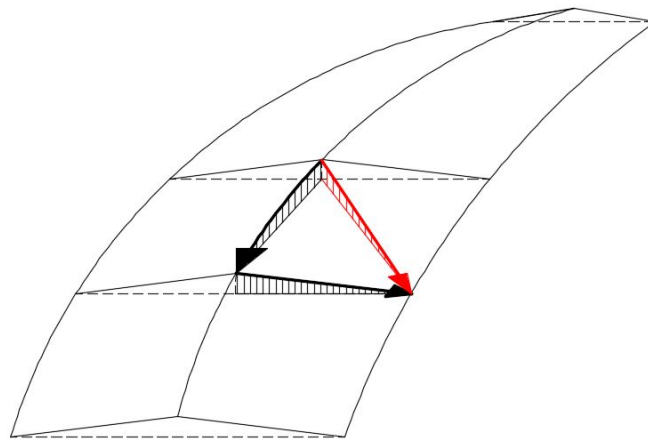

II Forum Wzorce i Standardy
Sesja II – Problemy wykorzystywania WiS
w projektowaniu dróg i mostów – przykłady praktyczne

Wykorzystanie PTB i WR-D w projektowaniu
na przykładzie odwodnienia dróg

§3 PTB: Jeżeli w przepisach rozporządzenia nie określono warunku lub określono go w sposób ogólny, drogę projektuje się, buduje, przebudowuje lub użytkuje zgodnie z zasadami wiedzy technicznej zawartej w szczególności:

- 1) we wzorcach i standardach rekomendowanych przez ministra właściwego do spraw transportu na podstawie przepisów o drogach publicznych;*
- 2) w Polskich Normach.*

Wobec dobrowolności stosowania WiS oraz ich równorzędności z innymi zasadami wiedzy technicznej inwestorzy w dokumentacji przetargowej i umowach na roboty budowlane w systemie P&B wymagają zgodność z:

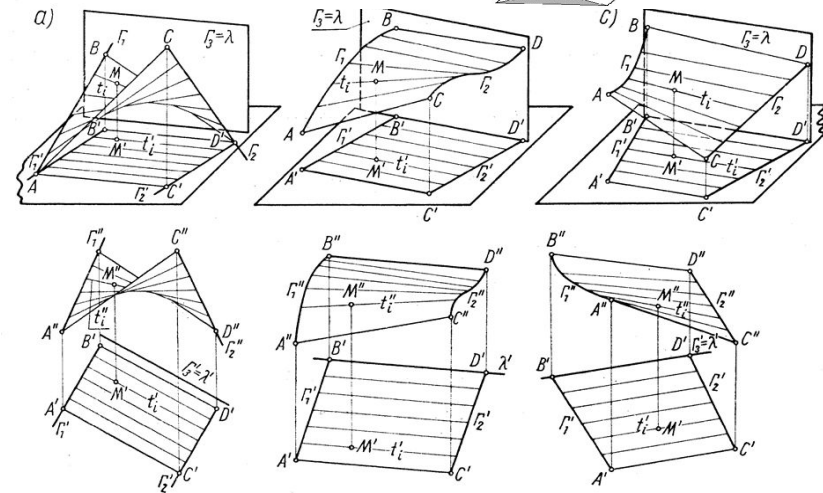
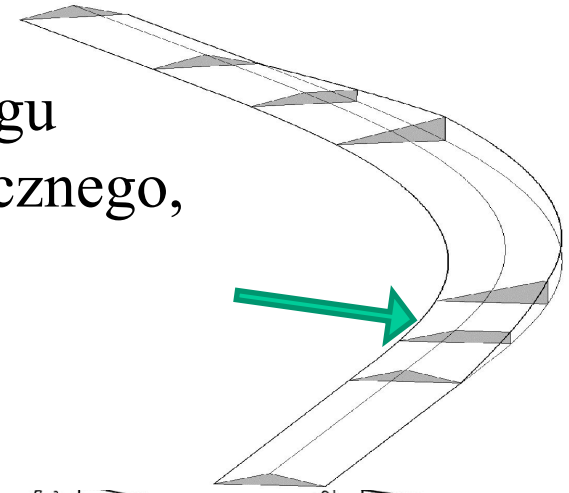
1. PFU,
2. Obowiązującymi przepisami prawa, **oraz często z:**
3. **Wiedzą techniczną zawartą w WiS, w pełni lub z ograniczeniami.**

Ale na etapie postępowania o udzielenie ZP warunki mogą być modyfikowane w ramach pytań i odpowiedzi do SWZ.

Zmiana umowy po jej podpisaniu wymaga zgody obu stron. W przypadku GDDKiA warunki umowy przewidują procedurę wydania polecenia zmiany lub jednostronnego polecenia inżyniera kontraktu.

ryzyko poślizgu
hydrodynamicznego,
aquaplaningu

Powierzchnie Catalana: a)hypar,b)cykloida,c)konoida

PFU. Podczas projektowania należy uwzględniać rozwiązania techniczne prowadzące do optymalizacji kosztów późniejszego utrzymania w przewidywanym okresie eksploatacji drogi. Wykonawca jest zobowiązany do przedstawienia i uzyskania zatwierdzenia przez Zamawiającego, rozwiązań minimalizujących koszty eksploatacji.

PTB § 18. Pochylenie poprzeczne jezdni **projektuje się** w taki sposób, aby zapewnić skuteczne odwodnienie i bezpieczeństwo ruchu pojazdów z prędkością do projektowania.

PTB § 19. Łuk kołowy w planie **projektuje się** w taki sposób, aby zapewnić **bezpieczeństwo ruchu pojazdów z prędkością do projektowania**, w szczególności przez wzajemne dostosowanie wartości promienia łuku kołowego w planie i pochylenia poprzecznego.

PTB § 20. 3. Pochylenie ukośne jezdni powinno być nie mniejsze niż 0,7% i nie większe niż 12,0%. W trudnych warunkach dopuszcza się zwiększenie pochylenia ukośnego jezdni . . .

Wymagania te dotyczą tylko jezdni na odcinkach dróg poza obszarami skrzyżowań i węzłów.

Wymagania zawarte w PTB § 18 i § 20.3 na pewno dotyczą ramp drogowych i należy przyjąć, że określono je w sposób ogólny skoro „doprecyzowano je” w WR-D-22-2, pkt.4.4.3 oraz w WR-D-71-2, pkt.5.2.1 i 5.2.2.

Zwrot „skuteczne odwodnienie” występuje w PTB i dotyczy:

- § 18. Pochylenia poprzecznego jezdni,
- § 20. 1. Pochylenia niwelety drogi,
- § 24. 3. Pochylenia poprzecznego pobocza o nawierzchni gruntowej,
- § 33. Pochylenia poprzecznego drogi dla pieszych,
- § 43. 1. Pochylenia poprzecznego drogi dla rowerów lub drogi dla pieszych i rowerów,
- § 52. 4. Pochylenia podłużnego i poprzecznego stanowiska postojowego,
- § 59.1. Ukształtowania wysokościowego jezdni w obszarze skrzyżowania.

a tylko raz w już rekomendowanych WR-D:

WR-D-22-2 pkt. 8.(2) i dotyczy pochylenia niwelety jezdni.

Natomiast w WR-D najczęściej występuje:

- sprawny spływ wody,
- sprawne, prawidłowe odwodnienie, odwodnienie zapewnia się,
- sprawne odprowadzenie wody.

W PFU najczęściej występuje : skuteczne odprowadzenie wody,

a w WWiORB: sprawny spływ wody.

Nie są to pojęcia równoznaczne i nie mogą być używane wymiennie.

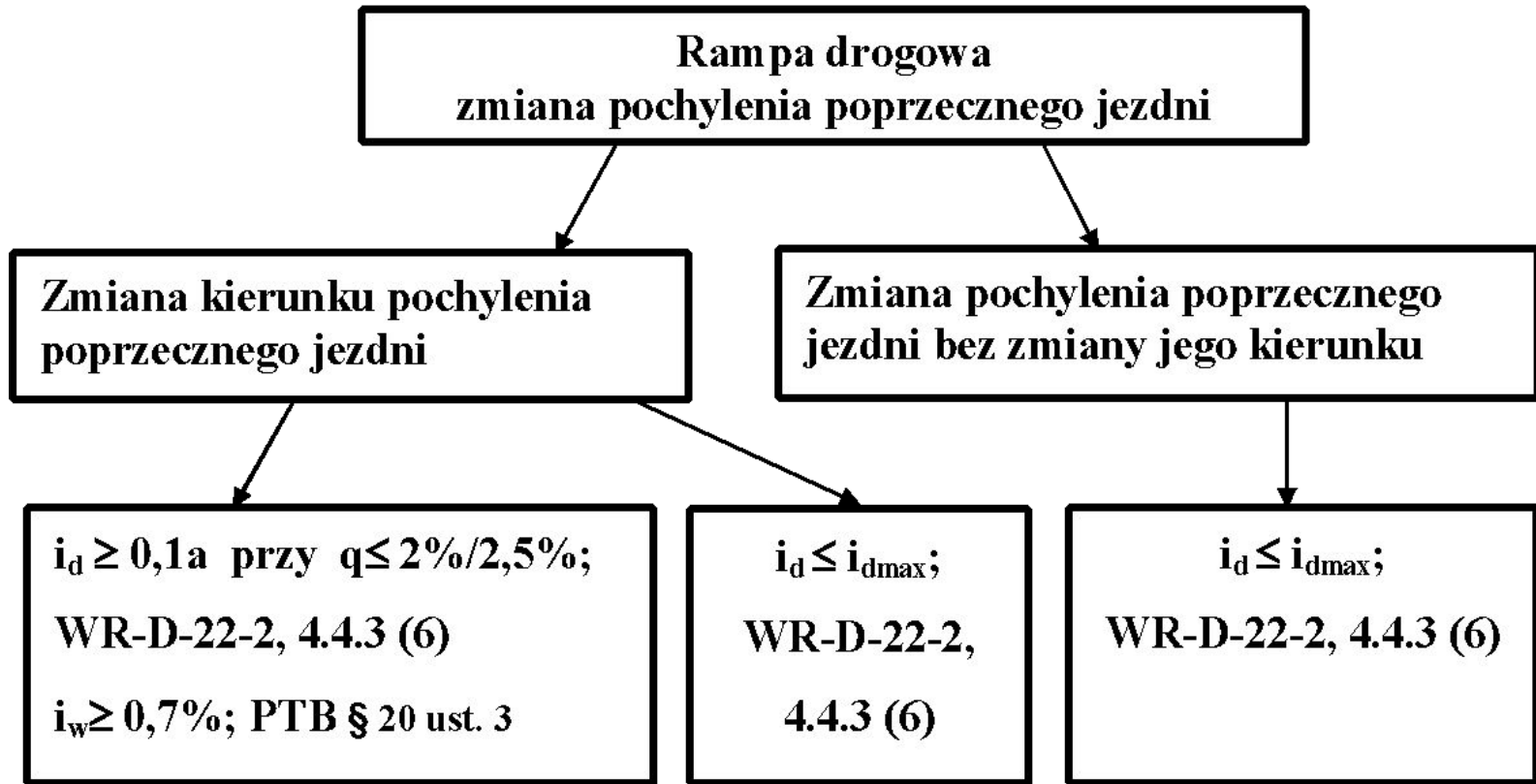
WR-D-22-2. 4.4.3.(1). Pochylenie poprzeczne jezdni drogi musi umożliwiać sprawny spływ wody, a zatem musi wynosić nie mniej niż:

- a) 2,0%—w przypadku nawierzchni twardej na drodze klasy G, Z,L lub D,
- b) 2,5% – w przypadku nawierzchni twardej na drodze klasy A, S lub GP oraz na drogach niższych klas o szerokości części jezdni z jednospadowym pochyleniem przekraczającej 10 m,
- c) 3,0%—w przypadku nawierzchni twardej o utrudnionym spływie wody,
- d) 4,0% – w przypadku nawierzchni gruntowej.

(2) Zachowanie wartości pochyleń poprzecznych nie jest wymagane na krzywych przejściowych i na prostych przejściowych, na których następuje **zmiana kierunku pochylenia poprzecznego jezdni**, pod warunkiem zachowania pochylenia ukośnego jezdni nie mniejszego niż 0,7%.

(6) **Zmianę pochylenia poprzecznego jezdni** drogi prowadzi się w taki sposób, aby dodatkowe pochylenie podłużne krawędzi jezdni zawierało się pomiędzy minimalnymi i maksymalnymi wartościami podanymi w tabl. Aby to uzyskać, należy odpowiednio dobrać usytuowanie osi obrotu przekroju poprzecznego oraz długość krzywej lub prostej przejściowej.

gdzie:

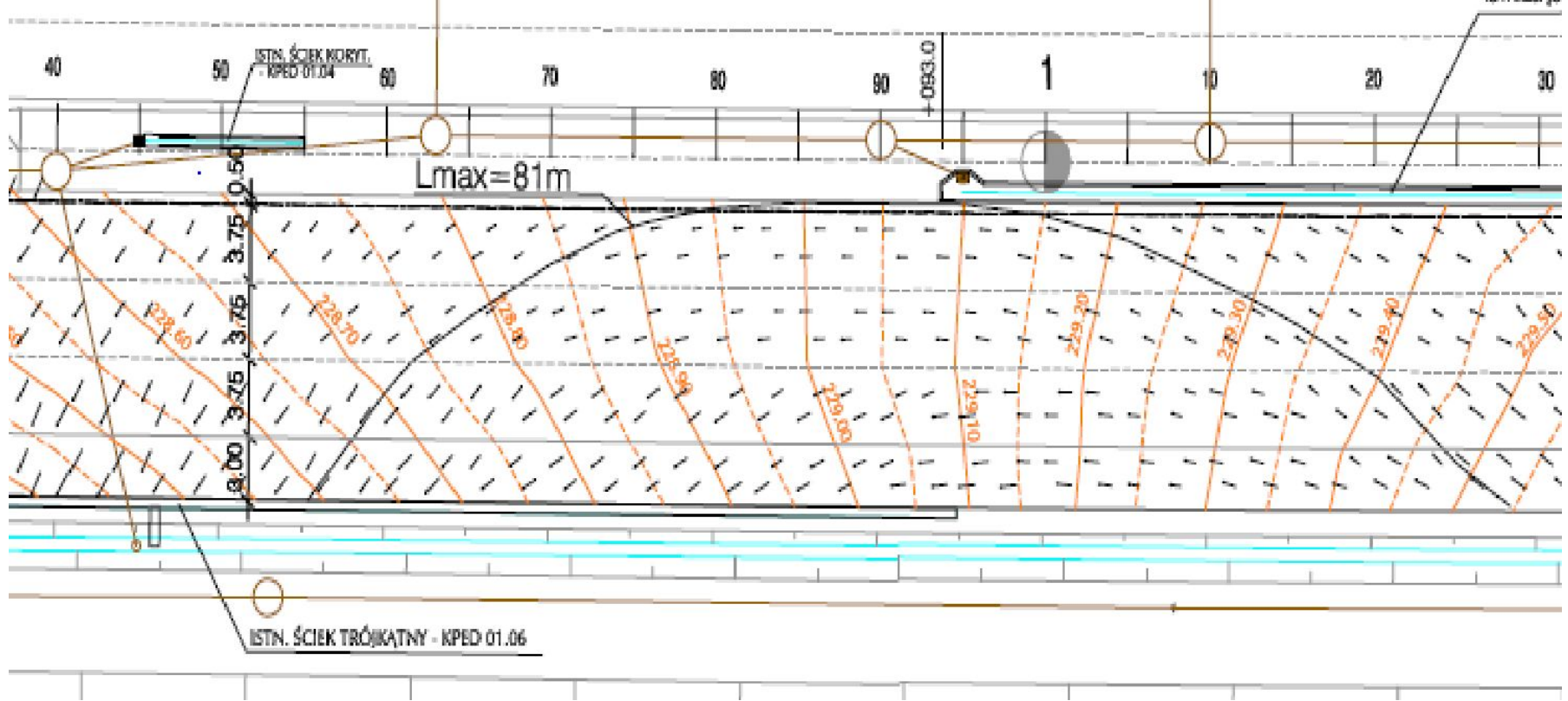
i_d – dodatkowe pochylenie podłużne krawędzi jezdni [%]

i_{dmax} – największe dopuszczalne dodatkowe pochylenie podłużne krawędzi jezdni [%]

a – odległość krawędzi jezdni od osi obrotu [m]

i_w – pochylenie ukośne jezdni [%].

Czy zaprojektowanie tylko $i_w=0,7\%$ zapewnia sprawny spływ wody opadowej?

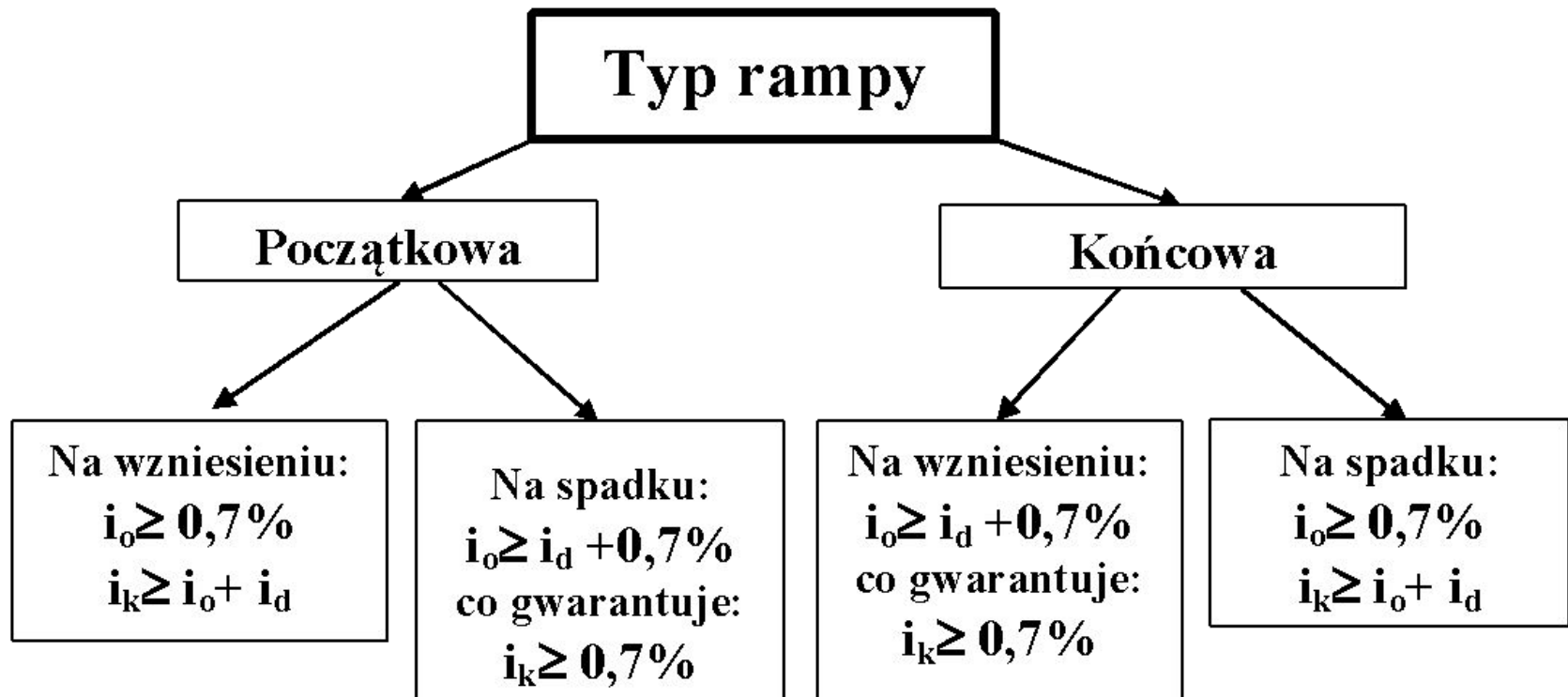

1. Zaprojektowanie pochylenia poprzecznego $q=0,0\%$ i podłużnego $i=0,7\%$ **zapewnia $i_w=0,7\%$** , ale woda będzie płynąć wzdłuż jezdni.
2. Zaprojektowanie $i_w=0,7\%$ nie zapewnia sprawnego spływu wody na jezdni 2-pasowej z jednospadowym pochyleniem gdy występują długie linie spływu, albo gdy kierunek spływu wody i kierunek ruchu pojazdów są przeciwne (zawracanie wody przez koła pojazdów).
3. Czy wybudowana rampa będzie mieć takie ukształtowanie jak zaprojektowana?

Zasada doboru pochylenia niwelety i_o na rampie, ze zmianą kierunku pochylenia poprzecznego jezdni, wg PTB i WR-D

1. $i_d \geq 0,1$ przy $q \leq /2\%/;$ $i_d \leq i_{dmax}$
2. $i_w \geq 0,7\%$

Usytuowanie rampy na łuku wklęsłym wymaga analizy z uwagi na wymóg dużych pochyłeń podłużnych

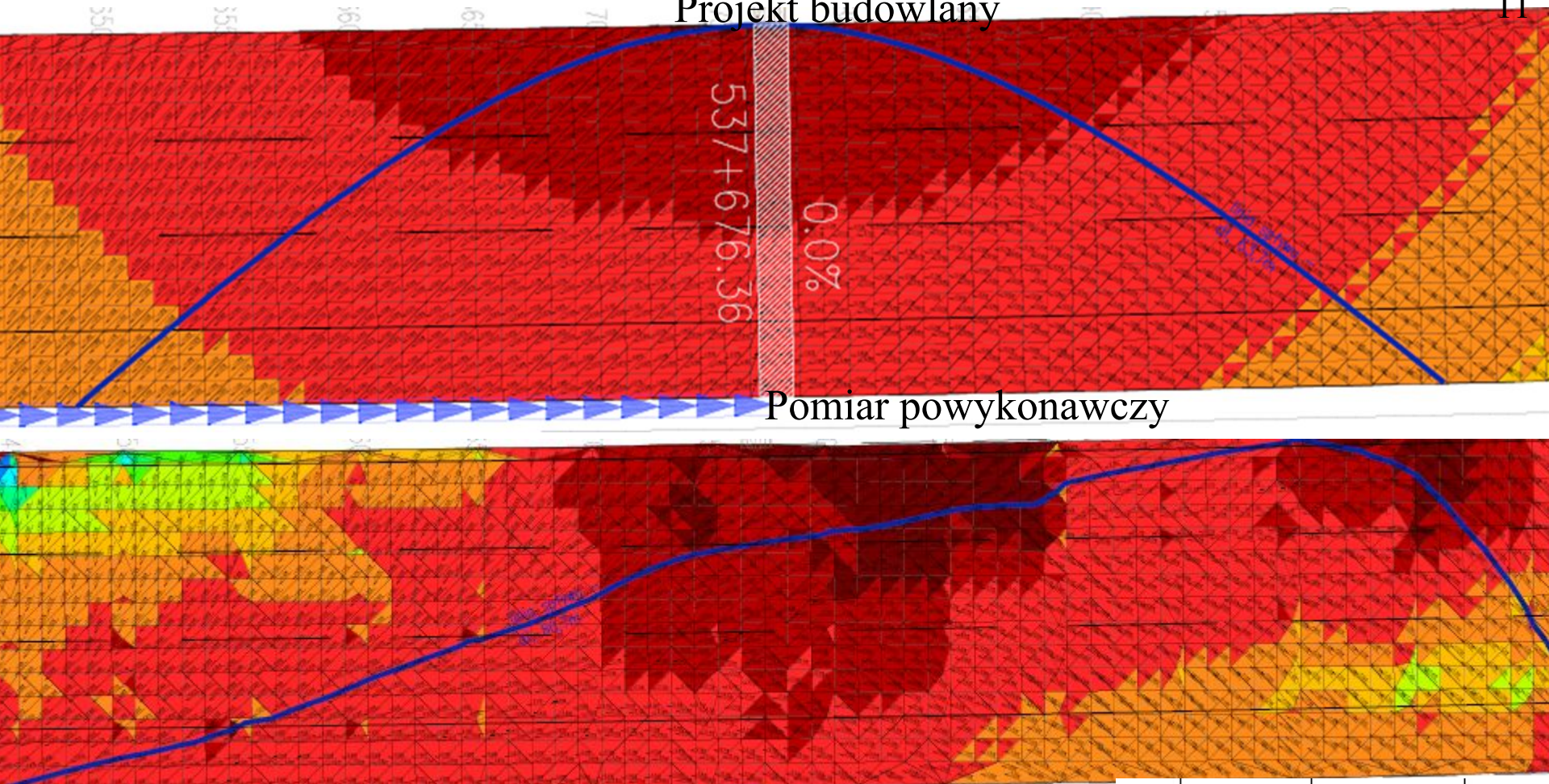
PTB § 77. Stan techniczny nawierzchni przed oddaniem do użytkowania i w okresie użytkowania powinien zapewniać bezpieczeństwo i komfort ruchu przez spełnienie co najmniej warunków w zakresie: równości podłużnej, równości poprzecznej i właściwości przeciwpoślizgowych.

W WR-D-64 określono warunki w zakresie: równości podłużnej, równości poprzecznej i właściwości przeciwpoślizgowych, przed oddaniem do użytkowania.

Natomiast **WWiORB** zawierają dodatkowe następujące wymagania:

Spadki poprzeczne warstwy ścieralnej na odcinkach prostych i na łukach powinny być zgodne ze spadkami poprzecznymi projektowanymi z tolerancją $\pm 0,5\%$ co najmniej w 95% wykonanych pomiarów. Dla 100% wykonanych pomiarów spadki poprzeczne z tolerancją $\pm 0,7\%$. Spadek poprzeczny musi być wystarczający do zapewnienia sprawnego spływu wody.

Rzędne wysokościowe warstwy ścieralnej. Różnice między rzędnymi wysokościowymi warstwy a rzędnymi projektowanymi nie powinny przekraczać ± 1 cm (co najmniej 95% wykonanych pomiarów), a 100% wykonanych pomiarów różnice nie mogą przekraczać $\pm 1,5$ cm.

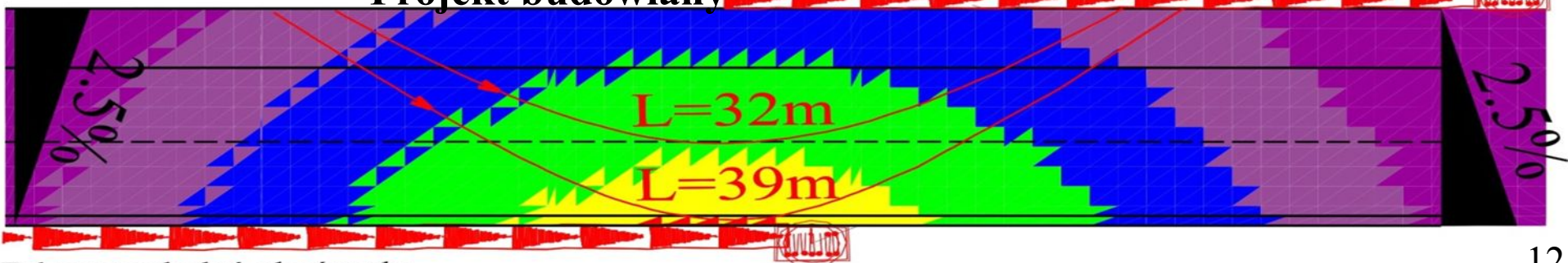

Rampa początkowa

$L=187,5\text{m}$, $i_d=0,3\%$, $i_o=0,5\%$, $i_k=0,8\%$

L.p.	Minimalne	Maksymalne	Kolor
1	0.00%	0.30%	■
2	0.30%	0.50%	■
3	0.50%	0.70%	■
4	0.70%	1.00%	■
5	1.00%	1.20%	■

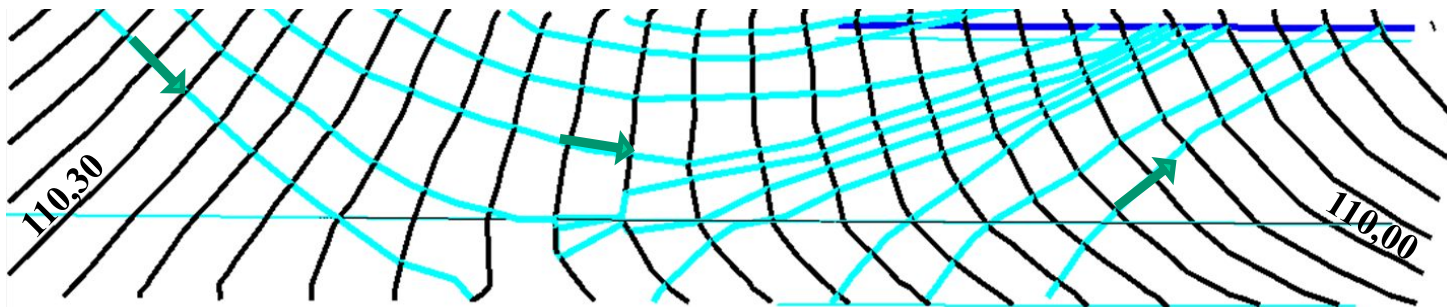

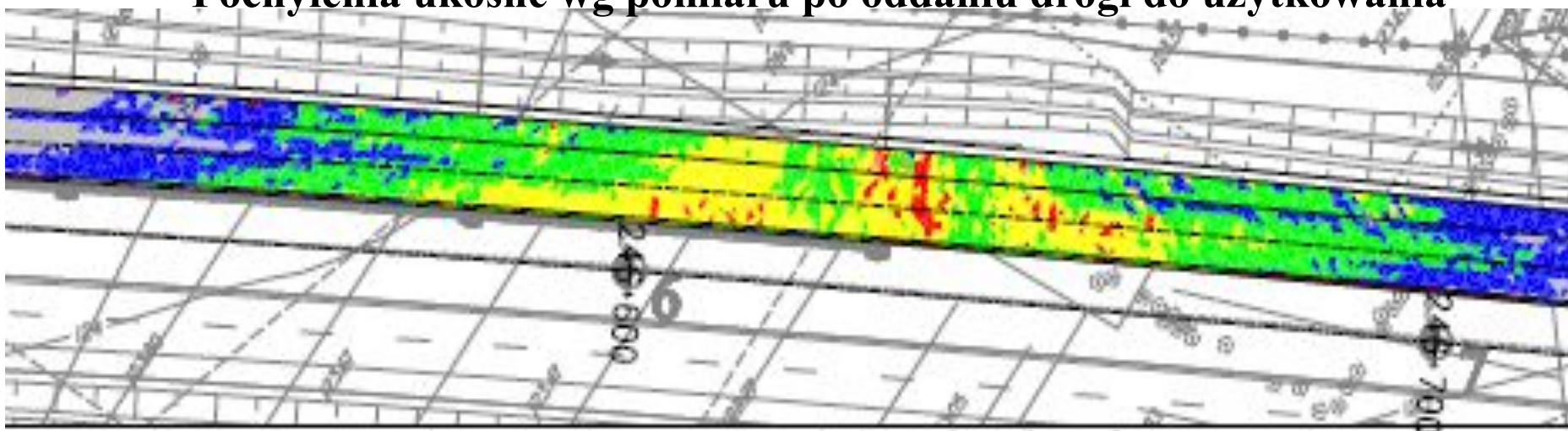
Zakres pochyłości ukośnych:

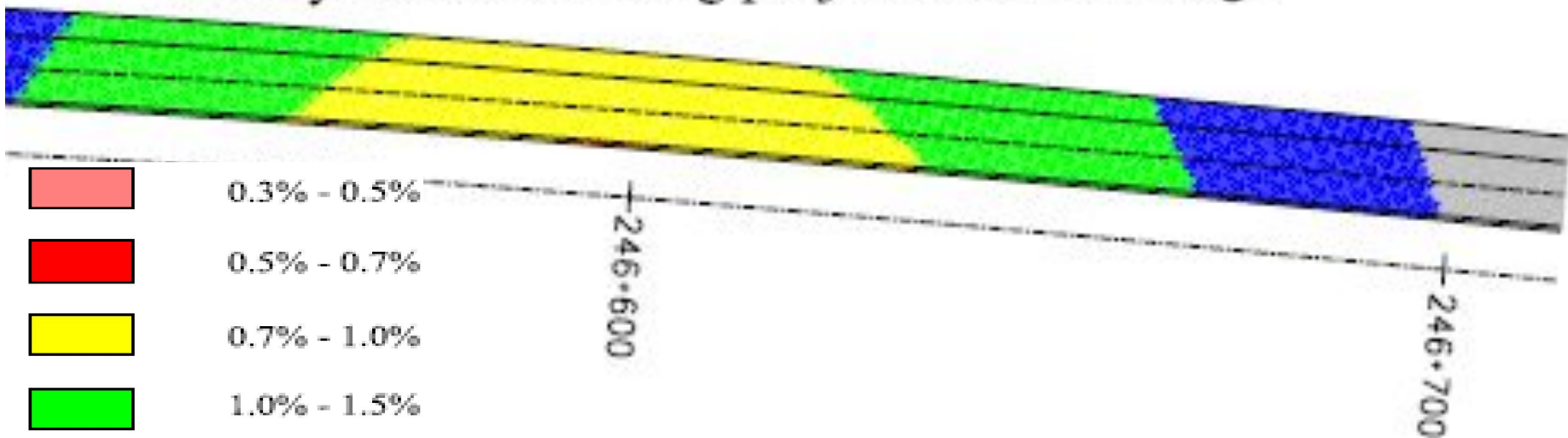
— podstawowe linie spływu

Pomiar powykonawczy

Pochylenia ukośne wg projektu budowlanego

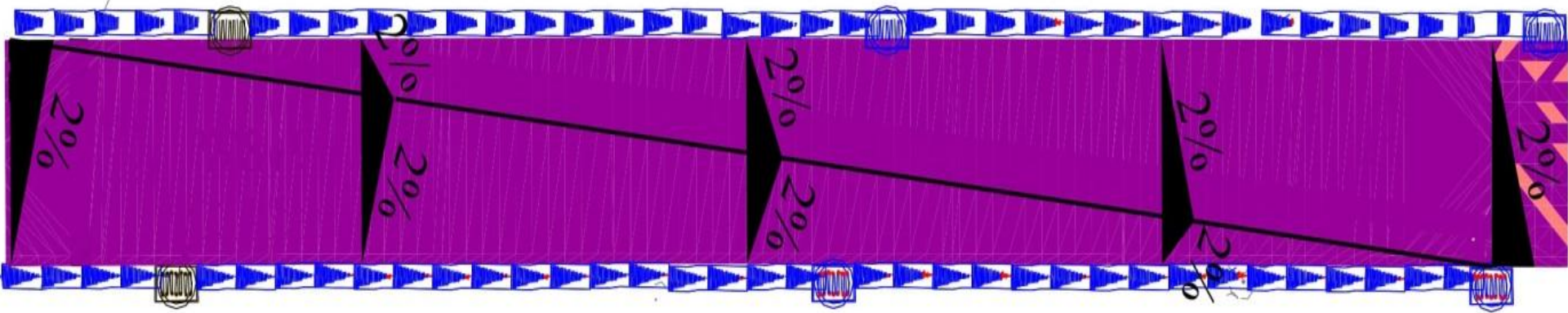

	0.3% - 0.5%
	0.5% - 0.7%
	0.7% - 1.0%
	1.0% - 1.5%
	1.5% - 2.0%
	2.0% - 2.5%
	>2.5%

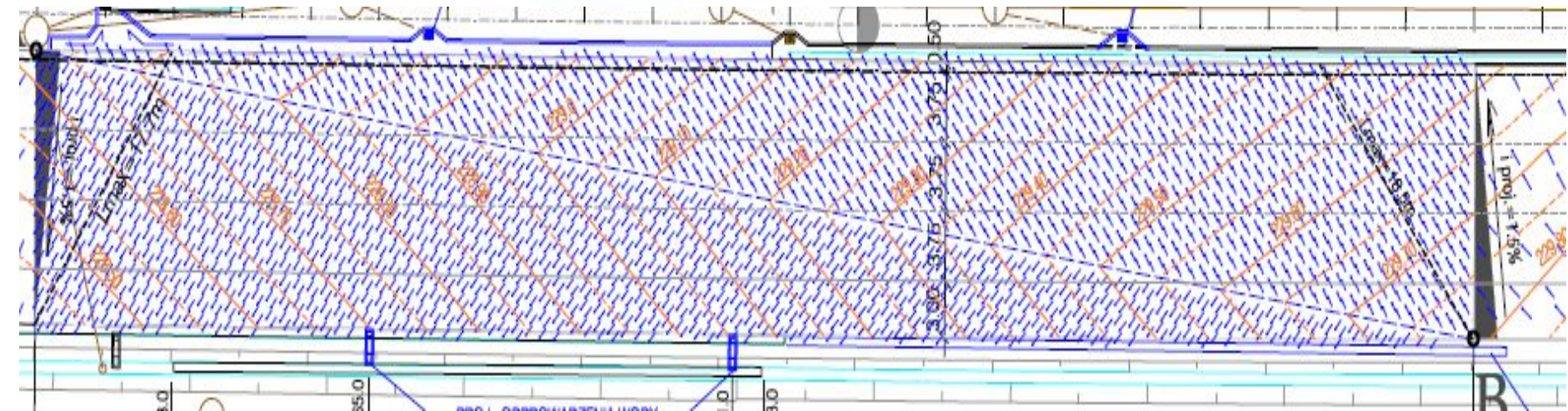
Rampy drogowe zaprojektowane zgodnie z PTB i WR-D ale wybudowane z wykorzystaniem dopuszczalnych tolerancjach wykonania w WWiORB nie zapewniają sprawnego spływu wody i stanowią miejsca koncentracji wypadków śmiertelnych.

WR-D-22-2. 4.4.3(7). W przypadku problemów z zachowaniem wymaganego pochylenia ukośnego jezdni (*PTB § 20. 3. Pochylenie ukośne jezdni powinno być nie mniejsze niż 0,7%*) w obrębie odcinka zmiany pochylenia, można wprowadzić na nim dodatkową krawędź ukośną (zastosować tzw. kopertę).

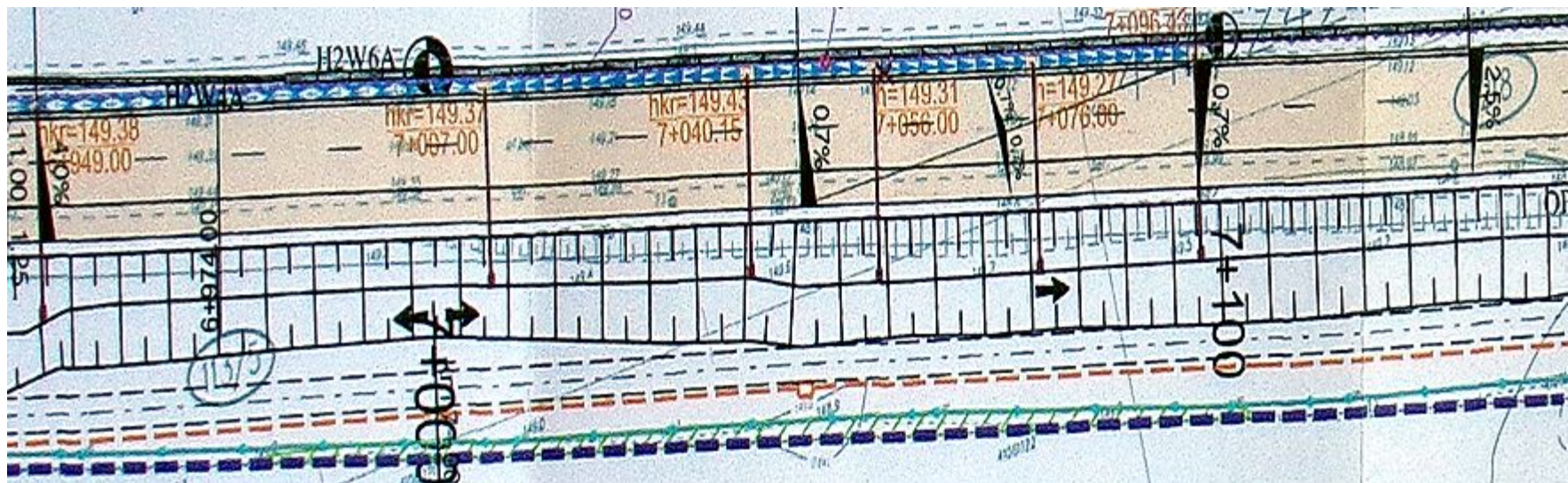
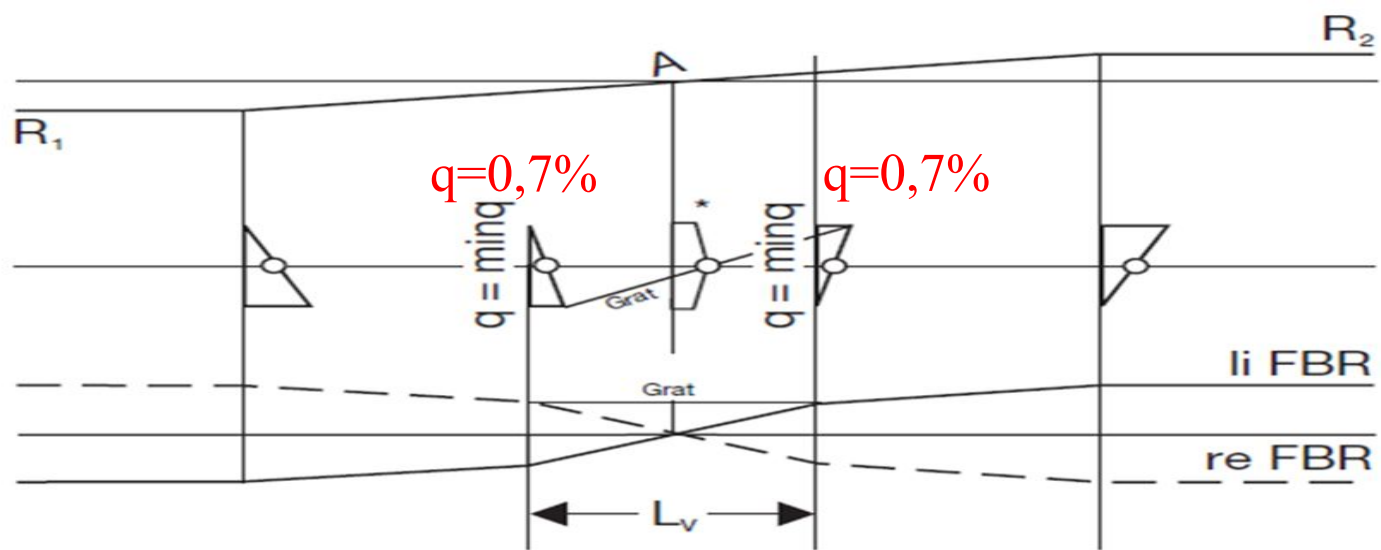
Zakres pochyień ukośnych: $>2.0\%$

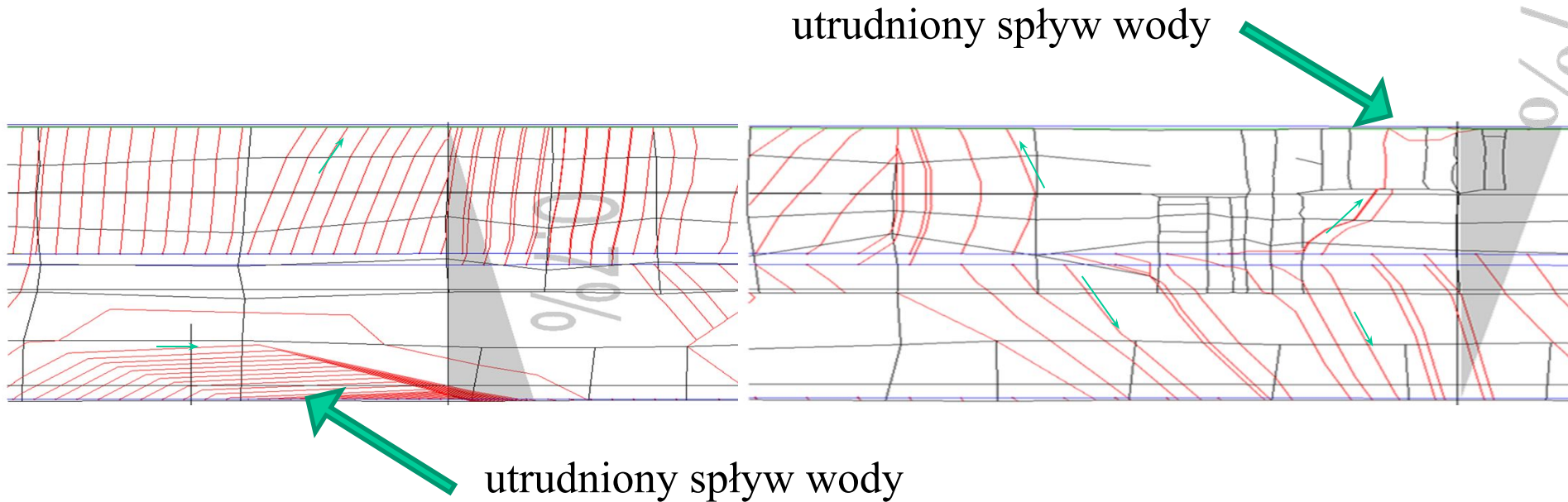
źródło: zdjęcie inwestora

Wybudowanie z wymaganą dokładnością tak zaprojektowanej rampy drogowej tradycyjnym sprzętem jest bardzo trudne i obciążone dużym ryzykiem. Należy wykorzystać automatyczny system sterujący rozkładarkami. Mimo wszystko podczas użytkowania takiej rampy ryzyko wystąpienia zastoisk wody jest duże.

Linie spływu wody wg pomiaru po oddaniu drogi do użytkowania

Rampy drogowe zaprojektowane zgodnie z przepisami i WR-D ale wybudowane z wykorzystaniem dopuszczalnych tolerancjach wykonania w WWiORB nie zapewniają sprawnego spływu wody i stanowią miejsca koncentracji wypadków śmiertelnych. Koszty przebudowy i koszty społeczne (koszty zdarzeń drogowych, strat czasu uczestników ruchu, itd) są duże.

Usprawnianie spływu wody na rampach istniejących dróg–WR-D-71-2

Proponuję następujące zmiany w PTB i WR-D:

1. Pojęcie skutecznego odwodnienia (PTB) powinno być zdefiniowane i obligatoryjnie stosowane w tych WR-D, w których występują zagadnienia odwodnienia dróg.
2. Proponuję skreślić w § 22.3 PTB „Pochylenie ukośne jezdni powinno być nie mniejsze niż 0,7% „, gdyż:
  - w PTB nie określa się najmniejszego pochylenia poprzecznego jezdni jak i najmniejszego pochylenia podłużnego niwelety, więc dla czego ma być ukośne,
  - dopuszcza się jego stosowanie tylko na rampach drogowych, na których następuje zmiana kierunku pochylenia poprzecznego (oraz na skrzyżowaniach, ale § 22.3 PTB nie dotyczy obszarów skrzyżowań), a więc wyjątkowo,
albo podać wszystkie warunki jak w WR-D-71-2, pkt 5.2.1.
3. Wymagania dotyczące ramp drogowych w WR-D-22-2 należy dostosować do potrzeb Projektantów i wzbogacić o przydatne wzorce i standardy.
4. Wymagania w WWiORB dotyczące spadków poprzecznych oraz rzędnych wysokościowych warstwy ścieralnej należy uzupełnić o odrębne wymagania na rampach drogowych. Przy ustalaniu tych wymagań należy uwzględnić możliwość uzyskania dokładność wykonania na budowie (tradycyjne rozkładarki i linka i szpilki, czy kompleksowe sterowane numerycznie).

Dziękuję za uwagę

Email: t.sandecki@idil.pl